

FOROLLHOGNA VILLREINOMRÅDE

OPPSYNSRAPPORT 2008

Foto av villreinkalv funnet død i Bratthøa den 19. september 2008.

Bildet viser utgangshull i høyre bog. Prosjektilets gang gjennom dyret tyder på at kalven har blitt liggende på skuddstedet.

Har det vært et forsvarlig ettersøk ??? -

Hva med varslingsplikten – er den oppfylt ??? -

FOROLLHOGNA VILLREINOMRÅDE

VILLREINJAKTEN 2008

OPPSYNSRAPPORT.

OMRÅDEBESKRIVELSE.

Forollhogna villreinområde har ifølge driftsplanen et tellende areal på 1.848.181 dekar. Området ligger i fylkene Sør-Trøndelag og Hedmark og består nå totalt av 20 villreinald i kommunene Rennebu, Midtre Gauldal, Holtålen, Os, Tolga og Tynset etter at 18 terreng i Tynset og Rennebu gikk sammen til et vald i 1999.

Av totalarealet er 864.500 dekar (47 %) statsallmenning og 974.181 dekar (53%) privatområde.

Villreinstammen var vinteren 2007/2008 på ca. 2.100 dyr, noe som førte til at årsmøtet dette året hevet totalkvoten til hele 950 dyr.

GENERELLE FORHOLD.

Fellingskvoten 2008 var som ovenfor beskrevet på 950 dyr, en økning på hele 150 dyr i forhold til foregående år. Fordelingen var på 40 % kalv, 33 % simle, 20 % liten bukk (inntil 3 takker i hver gevirstang) og 7 % stor bukk. Kvoten gav et minsteareal på 1.945 dekar pr. dyr. Villreinoppsynet ble utført av 3 faste fjelloppsyn og 13 "faste" deltidsoppsyn. Disse var totalt ute i 99 dager. I tillegg er SNO etablert i området med 2 stillinger. Disse deltok i oppsynet i totalt 7 dager i 2008.

Samtlige oppsyn hadde begrenset politimyndighet. De faste for hele villreinområdet mens de øvrige hadde for "sitt" område begrenset til den årlige villreinjakten. Politimyndigheten ble gitt i 2008 for en 2-årsperiode, d.v.s. til og med 2009.

Forut for jakten var det en felles samling på Kongsvoll for samtlige oppsyn i Forollhogna, Knutshøg og Snøhetta villreinområder. Det deltok også representanter fra lokale lensmannskontor, fra SNO og fra de tre berørte politidistrikter. Forelesere var Nils R. Duna fra Nord-Trøndelag politidistrikt, Knut Normann Mælen fra Østerdal politidistrikt og Arne Øiamo fra Sør-Trøndelag politidistrikt. En meget vellykket samling og gjennomgang forut for jakten 2008.

Deltagelsen fra lensmannskontorene i det praktiske oppsynet ble imidlertid begrenset også denne høsten.

Avlønningen av oppsynet skjer ved betaling pr. time utført tjeneste samt godtgjørelse for bruk av bil. Arbeidsgiverne til de faste fjelloppsyn får refundert faktiske utgifter minus refusjon gjennom fjelloven.

Oppsynstjenesten 2008 ble ledet av Terje Borgos, som var budsjett og rapportansvarlig, i samarbeid med Jon Horten, Frode Aalbu og Trond Are Berge. Samarbeidet besto i at hver av disse hadde hovedansvaret for utkommandering av oppsynspersonell og den daglige betjening av villreintelefonen hver sin uke.

Oppsynstjenesten er ellers bygd opp omkring et eget lukket sambandsnett med en basestasjon plassert sentralt i området. Radioene som blir benyttet, har i tillegg til de egne oppsynskanalerne innlagt jaktradiokanaler til NJFF samt politiets redningskanal. For å kunne oppnå gjensidig kontakt med jegerne lytter oppsynet fast på jaktradiokanal nr. 1 - frekvens 143.900.

VILLREINJAKTEN 2008.

Av totalkvoten på 950 dyr ble det skutt 796 dyr, som gir en fellingsprosent på 83,8 % (81,5 % i 2007). Dette er nest laveste fellingsprosent siden 1990.

Disse fordeler seg mellom de ulike kommuner som følger:

Rennebu - 12 dyr = 92,3 %. Midtre Gauldal – 198 dyr = 73,9 %. Holtålen - 163 dyr = 80,1 %. Os – 103 dyr = 92,8 % , Tolga - 116 dyr = 96,7 %. Tynset - 188 dyr = 79,3 %.

I tillegg felte villreinutvalgets jegere 16 dyr (1 dyr ekstra grunnet dårlig kvalitet).

I tilknytning til fellingstallene vil en få bemerke at enkelte rettighetshavere også dette året er svært seime med å rapportere inn resultatet. Det er videre klart at samme person hos de ulike rettighetshavere må kontrollere kjever opp mot innleverte kort for å rette opp feilskjæring av kortene. Først etter gjentatte purringer ble tallene noenlunde klare i midten av november.

Totalt har 16 + 2 oppsyn utført oppsynstjeneste under jakten 2008.

Oppsynstjenesten 2008 omfatter til sammen 106 dager (101 i -07) i fjellet. Økningen var en naturlig følge av økningen i kvoten til 950 dyr. Dyrene var imidlertid mer samlet og beveget seg ikke så raskt denne høsten sammenlignet med 2007.

Fellingen av reinen dette året ble spredd over hele jakttiden. Kun i svært få dager var det rein i nordområdene og svært mye av uttaket skjedde derfor sør i området og da spesielt på Vingelsterreng. Selv med så omfattende overgangsavtaler som det Forollhognaområdet har ble det i slutten av jakten åpnet for overganger som det i utgangspunktet ikke var avtaler for. Dette var positivt og medvirket til at årets fellingsprosent ble på 83,8 %.

Oversikt over antall oppsynsdager i perioden 1997 – 2008.

År.	1997	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08
Dager	73	82	81	85	91	87	59	64	68	62	101	106

Under utøvelsen av oppsynet er det registrert en del forhold som det kan være av interesse å se litt nærmere på.

Når det gjelder skadde dyr, har en sortert ut skader som ikke kan settes i forbindelse med jaktutøvelsen. Det er i 2008 registrert 12 skadeskutte dyr. 11 av disse er avlivet mens 1 ble bedømt til ikke å være så skadd at avliving var nødvendig. I tillegg kommer 6 dyr som er gjenfunnet døde og som derfor også må telle med. Totalt blir dette 18 dyr. I tillegg kommer en kalv som ble avlivet grunnet annen skade i en fot. I 2007 ble det registrert 5 skadde dyr, ingen gjenfunnet døde.

De registrerte skadeskutte og døde dyrene, 9 kalver, 7 simler, 1 liten bukk og 1 stor bukk, gir en skadeskytingsprosent på 2,3 %. Tabellen nedenfor viser utviklingen siden 1997, og en ser at det var en gledelig utvikling fram til nå i 2008. Etter en nedgang i 97 og 98, en liten økning i 99 og 2000, en ny nedgang fram til 2004, en liten økning i 2005, historisk lavt på 0,3 % i 2006 før 0,77 % i 2007 og så en markert økning til 2,3 % i 2008.

Oversikt over skadde dyr / skadeskytingsprosent 1997 – 2008.

År.	1997	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08
Skadde og døde dyr.	7	9	12	15	10	6	3	2	3	1	5	18
%	1,3	1,3	1,6	2,1	1,4	0,9	0,8	0,5	1	0,3	0,77	2,3

Ut over dette kjenner en ikke til andre alvorlige skader på dyr. Det er imidlertid også dette året observert dyr med mindre skader etter brunstkamper.

Fordeling av de skadeskutte dyrene i perioden 1997 - 2008.

	Stor bukk.	Liten bukk.	Simle.	Kalv.
1997	1 stk 1,8 %	1 stk 0,9 %	2 stk 1,2 %	3 stk 1,4 %
-98	0	2 " 1,5 %	2 " 1,0 %	5 " 1,9 %
-99	4 " 5,3 %	1 " 0,7 %	2 " 0,9 %	5 " 1,7 %
2000	6 " 8,2 %	1 " 0,7 %	4 " 1,8 %	4 " 1,4 %
2001	2 " 2,8 %	0 "	5 " 2,3 %	3 " 1,1 %
2002	0	1 " 0,7 %	2 " 1,0 %	3 " 1,1 %
2003		1 " 0,9 %	1 " 5,6 %	1 " 0,6 %
2004	2 " 3,6 %			
2005			2 " 3,3 %	1 " 0,7 %
2006				1 " 0,7 %
2007	1 "		4 "	
2008	1 "	1 "	7 "	9 "

Oversikten må sees i sammenheng med kvoten det enkelte år. Det er klart at dette forhold virker inn på fordelingen av skadeskytingen for de ulike dyregrupper. Det er et meget dårlig resultat etter jakta 2008 en nå er vitne til. En økning i antall skadde dyr fra 5 til 18 er ikke akseptabelt selv om kvoten økte fra 800 til 950 dyr. Det ble også registrert at flere forhold dukket opp i starten av jakten slik at stressjakt de siste dagene ikke kan være hele forklaringen. Noen forhold mener vi imidlertid skyldes jakt i tett tåke slik at påskutte dyr ikke blir funnet. Jegerne har da tydelig vis ikke tatt konsekvensen av dette, men fortsatt jakta etter andre dyr. En slik handlemåte er ikke akseptabel. Det er også riktig å nevne at oppsynet kjenner til uvanlig mange "bomskudd" dette året. I utgangspunktet helt uforklarlige bomber, men som en i ettertid trolig kjenner noe av årsaken til - så lav siktelinje at prosjektilet som avfyres subber i reinlaven / presses opp av lufttrykket mot bakken.

Når en ser på statistikken over perioden fra 1997 til 2008 er det klart at gruppen liten bukk uten unntak har lavest skadeskyting.

Å få tildelt liten bukk er mange jegeres skrekk på grunn av at det ansees som vanskelig å plukke ut riktig dyr. Dette medfører at jegere med liten bukk blir liggende lengre før skuddet avfyres. Jegerne får dermed roet seg ned, får lavere puls og avfyres skuddene under mer kontrollerte former. Resultatet er lavere skadeskytingsprosent på gruppen liten bukk. Dette bør det fokuseres på og det bør være en tankevekker for jegere flest - bruk tid til å roe ned før skudd avfyres.

Rapporter og anmeldelser.

Det er i løpet av jakten registrert noen forhold som oppsynet har grepet inn i. Dette dreier seg om 6 OPS-saker (11 i 2007) og 5 (3 i 2007) forhold som er rapportert til politiet. De sakene som er oppgjort på stedet omhandler uregelmessighet med kontrollkort, små grensekrenkelser og tvilsom skyting.

De rapporterte saker er to tilfeller av ikke skåret kontrollkort, en sak der vedkommende jeger ikke hadde gyldige dokumenter, en sak der vedkommende jeger avfyrte nye skudd uten å sjekke skuddplass (et dyr ble faktisk skadet) samt et forhold der det ble bommet på dyret det ble skutt på, men truffet at annet dyr som sto bak det påskutte dyret.

Oversikt over antall anmeldelser i perioden 1997 – 2008.

År.	1997	-98	-99	2000	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08
Ant.	3	0	2	7	2	3	1	0	0	0	3	5

Oversikt over antall kontrollerte jegere 1997 – 2008.

År	1997	-98	-99	2000	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08
Ant.	215	282	296	281	284	267	64	134	131	91	269	243
%	33	38	35	35	35	36	16	34	44	30	33,5	25,6

Oversikten viser utviklingen de siste 12 årene. For 2003 og 2004 må en ta med i vurderingen totalkvoten på bare 400 dyr og i 2005 og 2006 på bare 300 dyr. Erfaringene etter disse årene er at det var svært liten jegerkonsentrasjon og at dette virker inn på mulighetene til å kontrollere de som er ute på jakt (sprer seg ut i området). Andelen kontrollerte jegere økte litt i 2007 mens det ble en uventet nedgang nå i 2008.

Totalt synes det riktig å konkludere med at oppsynet er gjennomført på en forsvarlig måte, men en bør merke seg at prosenten kontrollerte jegere har gått ned. Videre har ikke oppsynet fanget opp de mange påskytinger og skadeskytinger. Dette er noe uventet og et forhold som det må fokuseres på før jakta i 2009.

Kommentarer fra det enkelte oppsyn.

Kommentarene etter årets jakt er entydige. Det har vært en uheldig og uønsket utvikling i villreinfjellet med øket skadeskyting og funn av døde dyr. Det har også kommet kommentarer som bekrefter at det har vært en del bomskudd denne høsten. Alt dette er forhold som det nå må fokuseres på for å redusere slike forhold.

Det er heldigvis også positive rapporter som viser at forholdene ikke er dramatiske og som viser at vi fortsatt har meget gode jegere som utøver jakten på et perfekt måte. Dette må vi ikke glemme, men bygge videre på.

Villreintelefonen.

Også denne høsten ble Villreintelefonen for Forollhogna drevet av villreinområdet v. oppsynsledelsen. Det etableres et korttidsabonnement med PersonSvar i regi av Telenor. Vakthavende oppsynsleder la inn opplysninger om reinens bevegelser etter samme mønster som tidligere. Det aktuelle telefonnummer ble bekjentgjort før jaktens begynnelse. Etter det en kjenner til fungerte opplegget meget godt, noe som villreinrådets hjemmeside også bidrar til.

Målsetningen var at villreinområdet ikke skulle ha utgifter knyttet opp til denne tjenesten. Resultatet for 2008 viser at Villreintelefonen har gitt et overskudd på ca. kr. 35.000,-. Overskuddet er fortsatt overraskende høyt og viser at dette er en tjeneste som jegerne bruker og setter pris på. Det ble derfor fokusert før jakt på at en må være så presis som forsvarlig mulig med de opplysninger som skulle legges inn på villreintelefonen. Et forhold som gjør dette vanskelig er at det kun er 1 minutt som er tilgjengelig for utgående beskjed. Dette er tatt opp med Telenor som leverer tjenesten, men det har ikke vært mulig å nå fram med våre ønsker.

Fra oppsynsledelsen er det et klart råd til villreinområdet om at villreintelefonen må videreføres også kommende år og aktuelt nummer er allerede reservert. Oppsynsledelsen vil også påpeke at de vil etterstrebe å gi så gode og riktige opplysninger som overhode mulig for å "gi noe tilbake" for de midlene som tjenesten gir villreinområdet.

Det synes også riktig at midler som kommer inn via denne tjenesten øremerkes videre utbygging av sambandet i villreinområdet samt selve oppsynsutøvelsen.

Rovdyrproblematikk.

Det er riktig å nevne at det gjennom vinteren 2008 er registrert en klar økning av jerveaktivitet i området. Det ble da også dokumentert yngling i sørvestre deler av området med påfølgende hiuttak. Observasjoner sommeren 2008 tilsier imidlertid at det trolig også har vært en yngling i nordområdene. Det er flere bekreftede observasjoner av tre dyr som gikk sammen. Det er også registrert jerveskade på sau nord for Forollhogna og i Ledalen. En har tidligere år påpekt at Forollhognaområdet ikke ble sett på som en enhet når fellingskvoter for lisensjakta på jerv ble vedtatt i de berørte regioner (region 5 og region 6). Det er med glede en nå registrer at det er tatt tak i dette uforklarlig forhold og det er nå lik forvaltning av jerv i hele Forollhognaområdet.

Tamreinovergang.

Forrige høst / siste vinter var det færre tamrein som kom inn i de østre deler av villreinområdet. Dyrene kom inn i området på strekningen mellom Glåmos og Nesvolden og totalt dreide det seg trolig om ca. 100 - 150 dyr. Dyrene ble hentet tilbake puljevis. Det har nå i 2008 gått et fåtall dyr i området mellom Rugeldalen og Hessdalen hele sommeren og høsten. Avtalen fra 2005 om at oppsynet kunne avlive tamrein under jakta ble videreført i 2008, men det ble ikke skutt tamrein av oppsynet dette året.

Det er imidlertid rapportert at en del dyr har trukket over RV 30 og inn i villreinområdet nå på senhøsten. De første dagene i november er mellom 30 og 40 tamrein sett i områdene rundt Setersjøen og nå rundt 15. november har 58 dyr kommet tilbake til tamreinområdet. Om det fortsatt er tamrein i dette området vil vise seg nå når vinteren kommer. Det er imidlertid fortsatt et problemet med overgang av tamrein inn i villreinområdet og en må fortsette arbeidet med å stanse denne overgangen.

Sluttord.

Oppsynsrapporten 2007 hadde et forsidebilde av en reinsflokk på trekk med undertittelen *"Hvor vil 2008 føre oss hen?"*.

Det vi nå vet er at fellingsprosenten har øket noe og etter all sannsynlighet vil vinterens tellinger vise at veksten i bestanden har stagnert og at antallet dyr er på veg nedover. Dette vil i så fall være bra. Arbeidet med å senke bestanden ned mot bestandsmålet har derfor trolig båret frukter.

Det har imidlertid dukket opp nye utfordringer og forsidebildet til denne oppsynsrapporten viser en villreinkalv gjenfunnet død i Bratthøa med et tilnærmet perfekt bogskudd. Lar denne kalven stå som et symbol for den uheldige utvikling vi har hatt i Forollhogna Villreinområde denne høsten.

Denne kalven bør, og må, få oss alle - villreirutvalg, jaktoppsyn, rettighetshavere og jegere til å fokusere på at dette vil vi ikke være bekjent av. Alle aktører må derfor samarbeide og ta de nødvendige skritt for å gjenopprette Forollhogna Villreinområdes gode rykte som et foregangsområde for villreinadministrasjon og villreinjakt.

Røros, 21. 11. 2008

Terje Borgos,
ansvarlig oppsynsleder